

NOTISER

Peter Gerdehag: *Landet som inte längre är*. Votum och Gullers förlag, Karlstad 2016. 205 s., ill. ISBN 978-91-88435019.

30 års närvaro, varav nio års filmande av den mycket svårpratade familjen Caremalm i Krokshult, Småland. Det är vad Peter Gerdehags bok *Landet som inte längre är* ger läsaren.

Gerdehag är också dokumentärfilmare och kanske mest känd för filmerna om kokvinnorna och hästmannen. I sin nya bok följer han bröderna Sture och Carl-Uno samt Brita, gift med Sture.

Bilderna visar färade ansikten som tycks präglade av ett lika fårat landskap. Vid sidan av människorna är korna och landskapet fotografiernas främsta mål. Det är en rytmisk geografi, avdelad med gården och vägar som löper mellan ångar, åkrar och utmarker. Skogen betas fortfarande av korna.

Gerdehag berättar en historia om dessa tre människor som under resans gång blir två. Brita dör och de två kvarvarande bröderna visar sig få påfallande svårt att hålla eld i spisen och brygga sitt eget kaffe. I denna arbetsdelade värld är de, männen, märkligt hjälplösa inför vardagens mest triviala bestyr.

Det är bitterljuvt, nostalgiskt, ett levande förr i världen och oemotståndligt vackert. Jag försöker hålla emot, tänka kritiskt. Vad är det för berättelser av landsbygden vi tar emot i Gerdehags bok och dagligen i massmedia?

Dessa berättelser speglar en sedan flera decennier lång strukturförändring av det svenska jordbruket. Men det är också en mer svårgripbar reaktion på förändring, en reaktion som ibland

kallas nostalgi, ett slags längtan hem dit vi kanske aldrig har varit men som verkar representera något fast och gott när allt annat runtomkring oss tycks vila på ett gungfly.

Det finns liknande inslag i Po Tidholms reportage *Resten av Sverige* (SVT). Landsbygden tillhör det förflutna. Det finns liksom inga öppningar, ingen synlig framtid. Landet utanför städerna tycks befolkad av dem som blev kvar. Eller ett fåtal yngre människor som av någon anledning beslutar sig för att lämna stadslivet.

Gerdehags projekt bekräftar denna bild av landsbygden som det utdöende gamla, passerad tid, det hopplöst förflutna som snart försvinner och aldrig kommer tillbaka. Så invanda stadsbor har de flesta av oss blivit att vi uppfattar allt som har med landsbygden att göra som en anomaly, en avvikelse från det normala.

Vi önskar oss vackra kulturlandskap, etisk djurhållning och en allmänt livaktig landsbygd. Samtidigt har vi påfallande svårt att inse de djupgående konsekvenserna av globala marknadsekonomiska processer eller av motstridiga regelverk som gynnar naturvärden men raserar kulturhistoriska värden liksom möjligheterna att skaffa sig en utkomst.

Brita, Sture och Carl-Uno i Krokshult representerar verkligen en förfluten tid. Få eller ingen lever som de längre. Landsbygden förändras. Det är ingen nyhet. Men på vilket sätt? Regeringen lovade den 17 december 2016 bredband och statlig service till alla oavsett var man bor. Det hjälper nog men ruckar inte på bilden av landsbygden som en vacker men glest befolkad ruin.

Lars-Eric Jönsson, Höganäs